DZIEKANAT
Wydziału Historycznego UJ
wpłynęło 23.12.2022

universität innsbruck

Prof. Dr. Philipp Zitzlsperger | Institut für Kunstgeschichte |
Universität Innsbruck | Innrain 56d | A-6022 Innsbruck

Dziekanat Wydziału Historycznego UJ

Art History Institute of the Jagiellonian University, Kraków

Prof. Dr. Philipp Zitzlsperger
Institut für Kunstgeschichte

Professur für Mittlere und Neuere Kunstgeschichte

Datum
05.12.2022

**Review of the doctoral thesis of Agnieszka Smołucha-Sładkowska: Pride and memory. Medlas of Condottieri in Quattrocento Italy. Kraków 2022.**

The author is absolutely right when she writes that the art of the portrait medal is continually marginalised in research. There are indeed relevant publications on numismatics, especially the Renaissance medal, which the author has compiled with great knowledge. Nevertheless, the Renaissance medal, and even more so that of the condottieri, has received too little attention in purely quantitative terms. This generally includes studies on specific social groups and their medal culture, which only one (unpublished) dissertation from 1997 examines (Luciano: Medals of women from the Italian Renaissance Courts, note 13). This is all the more regrettable as the present dissertation allows us to recognise the potential for knowledge inherent in these important memorial objects.

In a concise introduction, the author outlines the sparse state of research and narrows down her object of study. She wants to examine the medals of the condottieri between 1438-1495 in Italy. 1495 refers to the battle of Fornovo, which was to put an end to the condottieri system. The author wants to examine the iconography, the self-staging of the sitters, the political relevance of the medals and the interests of the patrons. It should be added that the present work is limited to northern Italy. This is not to be objected to, but the lack of justification is objectionable. The author then continues the introduction with an overview of the scientific history of numismatics, swings into the history of the medals of the condottieri and their previous research and published inventories. This is followed by an excursus on the medal, its history of production and reception since antiquity, its history of collection and function, and the interest in the synthesis of image and script. For the Renaissance, the focus is always on Pisanello as a pioneer of early modern medal art. The history and biographies of the condottieri is then a central theme. It reached its first climax with Sir John Hawkwood, was particularly of foreign mercenaries and, as is well known, entered historiography through Burckhardt's "Cultur der Renaissance" (1860) in a special and idealised way as a landmark in the development of individualism. In the chapter on the history of the condottieri, the author highlights their social role and their dispositif of ancient commanders, who were just as constitutive for the construction of history through the medals as the condottieri themselves were as patrons.

Universität Innsbruck, Innrain 52d, A-6020 Innsbruck
Telefon: +43 512 507-44233 ▪ Mobil: +43 664 75020182 ▪ Fax: +43 512 507-44299
E-Mail: Philipp.Zitzlsperger@uibk.ac.at

Chapter II presents a detailed reconstruction of the Condottieri medal. It begins with the Carrara medals, which found their environment of antiquity reception in the circle of Francesco Petrarca. Therefore, the early medal collections of the 14th and 15th centuries, which spread as far as Paris, are also taken into account. Among the pioneers of the large-format medal were Pisanello and Filarete with his series of Roman emperors. In the examples, the military virtues are always in the iconographic foreground. At the end, there is the important realisation that the condottieri had a decisive influence on the early development of the portrait medal. Impressive then is the comparison of the three Pisanello medals, which contrast opponents: Visconti versus Piccinino and Sforza. Typologically, they are similar. But the author emphasises above all the subtle differences, which in the end, however, obviously stand for a reconciling iconography of the opponents. Unfortunately, the significance of the clothing depicted remains largely unconsidered. It could provide further evidence for the otherwise convincing interpretation.

The following chapters are structured similarly, first discussing the historical context of the persons depicted on the medals, the personal history, and then going into the art objects themselves. These include the Sforza medals as a reaffirmation of their own power with, among other things, the impressive portrait of Francesco I Sforza in three-quarter profile. In addition, there are Pisanello's medals of Sigismondo Malatesta, the difficulties of attributing and dating the works of Matteo de' Pasti; furthermore medals for Federico da Montefeltro by Paolo da Ragusa in the Neapolitan phase, or by Gianfrancesco Enzola da Parma in the Urbino phase. This is followed by studies of the medals for the condottieri of the Sforza, of whom Pier Maria Rossi is of particular interest, as he brought the medal as a cultural technique to the court a year before the Sforza and commissioned Enzola with it, who is known for the depiction of buildings (endowment medals) on the reverse. The medals depicting Gianfrancesco Pallavicino or Roberto di Sanseverino show Pallas Athena or a Victoria on the reverse. The condottieri medal was also widespread in central Italy. However, why southern Italy does not seem to have been touched by the cultural technique is not problematised further, because the view then swings back to the north, to Bologna and the Serenissima, where Colleoni appears as the representative of a new justice.

The Colleoni medal is compelling because of its enigma, which evoked many interpretations, to which the author convincingly adds allusive reference to Alexander-Heracles. The Colleoni chapter is a scholarly highlight of the dissertation, which is then followed by the Este chapter with five medals. The work concludes with the Gonzaga chapter, whose incredibly high-quality medal of Francesco II Gonzaga ("Liberator of Italy") by the hand of Sperandio di Bartolommeo Savelli stands for chivalry like no other. In the times of the "last knight", Emperor Maximilian, the Gonzaga medals once again invoke the expiring chivalry as a virtue of the condottieri in martial armour array. At the end of 20 pages, the conclusion is drawn and all types and special features are summarised once again. Here, the methodological and scientific benefit generated by the study of the condottieri medals could be emphasised more strongly.

A great asset of the work is the connoisseurship with which the author guides us through the world of Renaissance medals. Although she concentrates on the Condottieri medals, she includes many other medals and coins for important comparisons. For this purpose, she introduces the most important and current research literature in each case, discusses it and supplements it with her own findings. These are the greatest merits of a dissertation on numismatics. However, it would also be worthwhile for the publication to know what the art-historical benefit of the work is. This is not made clear in the introduction to the thesis, whether it is a profound contribution to numismatics as a science, or also a contribution to art history as a science and its methods, e.g. portrait research. Here the reader sometimes wonders in which direction the sense-making is going. In any case, the potential for portrait research, i.e. the methodological and historical contribution that medals could make to portrait research in general, is not fully exploited.

Universität Innsbruck, Innrain 52d, A-6020 Innsbruck
Telefon: +43 512 507-44233 ▪ Mobil: +43 664 75020182 ▪ Fax: +43 512 507-44299
E-Mail: Philipp.Zitzlsperger@uibk.ac.at

Therefore, it is somewhat simplistic to evaluate the medal in the diplomatic business solely as a representational object. What is missing here is in particular the material iconography of the medal, on which the author makes no statement. But it must be remembered that medals were passed from hand to hand, were in use like a hand-flatterer and were primarily made of metals, especially bronze. Since Aristotle, bronze in particular has been a metal that was considered especially vital because it carries the fire of life (through the melting process), as Cellini described it (cf. Cole, Michael Wayne: Cellini and the Principles of Sculpture. Cambridge 2002). In addition, there is the contact of the portrait, the perception with the tactus, which was of eminent importance for the aesthetics of the Renaissance. The portrait medal is therefore more than a mere re-presentation. Rather, it is a form of presentation, of staging a physical presence of the sitter. This important aspect of the aesthetics of the history of reception should definitely be considered for publication. Otherwise numismatics will remain stuck in an antiquated art history that classifies the medal solely as an object of exchange with a representative character, which would be an underestimation from an early modern perspective.

For the subject of the portrait medal of the condottieri, careful consideration of the clothing depicted would be necessary. In addition to the portrayed person's armour, it is often the headgear (e.g. Francesco I Sforza, Niccolò Piccinino or Filippo Maria Visconti) that goes unnoticed in terms of its significance. Yet the combinations of military and civilian wardrobe choices are essential for the comparative interpretation of the symbolism of the various, sometimes antagonistic, medals. In particular, some expertise in ancient and contemporary armour would still be an important contribution in the present work (cf. Zitzlsperger, Philipp: Kleiderbilder und die Gegenwart der Geschichte. Gattungsübergreifende Überlegungen zum Verhältnis von Personaldenkmal, Historienbild und der Kleidung in der Kunst. In: David Ganz/ Marius Rimmele (Hg.): Kleider machen Bilder. Vormoderne Strategien vestimentärer Bildsprache. Emsdetten/ Berlin 2012 (Textile Studies, 4), S. 117-138). It would also be interesting to ask why, for example, Federico da Montefeltro appears on different medals sometimes with and sometimes without headgear, or why Gianfrancesco Pallavicino, especially, is not seen in armour but in civilian clothes, which is overlooked on p. 214. Niccolò d'Este also appears four times on the five Este medals without headgear and in civilian clothes, even if the clothes are only recognizable at the base of the neck. But the less recognizable, the greater its significance. Unfortunately, the author is also not interested in the Gonzaga's distinctive beard as a vehicle for meaning. In general, the importance of clothing and hairstyle in the painting is underestimated in art historical research. However, there have long been publications, among others also by the reviewer signing here, that argue for a vestimentary art history especially in portrait research.

One should perhaps also be careful with some topoi in the publication of the dissertation, such as the assertion that ruler propaganda via coins worked particularly well because they could end up in countless hands (p. 123). If this were true, the progress of a European Union as a union of values would proceed much faster than we are currently experiencing, because the euro as a common currency is in everyone's hands. Its effect on the attitudes of Europe's citizens is likely to be small or ineffective. Such comparisons are of course improper. They are also meant here only ironically-polemically. But for the Renaissance coin, one cannot simply postulate such claims without providing valid evidence. Similarly, the cliché of memoria, quoted on p. 248 after Vasari: "to preserve the memory and to cultivate the fame of an illustrious individual 'in order to inspire others'". It is meanwhile well known in research, however, that memoria is just as retrospectively as it is prospectively oriented. Memoria is not only meant to remind the memorised person, but also to serve the entire family and above all the descendants - the preservation of the clan and its status. But that is the peculiarity of topoi: After frequent repetition, they become supposed facts and, in the end, the building bricks of myths.

Universität Innsbruck, Innrain 52d, A-6020 Innsbruck
Telefon: +43 512 507-44233 ▪ Mobil: +43 664 75020182 ▪ Fax: +43 512 507-44299
E-Mail: Philipp.Zitzlsperger@uibk.ac.at

Overall, the work impresses with its rich knowledge of numismatics, but also of art history in general. The author has always included the other genres of art around the protagonists and also - this is to be particularly emphasised and praised - written an art history of the condottieri, which is condensed in the portrait medals. The results are presented in a highly professional and reader-friendly manner in a text section and three illustration sections, one of which is a perfectly designed catalogue section.
Methodologically, the work has little interest in current issues in the field of art history and visual studies: Material iconography, vestimentary art history or questions of visual practice are not discussed in the work, whereas they could help to bring medal studies out of its shadowy existence. Nevertheless, it is an impressive dissertation in its abundance of material.

I propose that the dissertation be graded **magna cum laude** (very good).

Universität Innsbruck, Innrain 52d, A-6020 Innsbruck
Telefon: +43 512 507-44233 ▪ Mobil: +43 664 75020182 ▪ Fax: +43 512 507-44299
E-Mail: Philipp.Zitzlsperger@uibk.ac.at

**POŚWIADCZONE TŁUMACZENIE Z JĘZYKA ANGIELSKIEGO**
Niniejszy tekst jest wiernym tłumaczeniem dokumentu sporządzonego w języku angielskim składającego się z 4 (czterech) stron.
Uwagi tłumacza wpisano kursywą w nawiasach kwadratowych.

*[Dokument zawiera również tekst w j. niemieckim i j. polskim, który pozostawiono w tłumaczeniu w formie z dokumentu źródłowego.]*

*[Emblemat]* universität---
innsbruck---

Prof. Dr. Philipp Zitzlsperger | Institut für Kunstgeschichte |---
Universität Innsbruck | Innrain 56d | A-6022 Innsbruck---

Dziekanat Wydziału Historycznego UJ---

Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu---
Jagiellońskiego w Krakowie---

Prof. Dr. Philipp Zitzlsperger---
Institut für Kunstgeschichte---

Professur für Mittlere und Neuere---
Kunstgeschichte---

Datum---
05.12.2022

**Recenzja rozprawy doktorskiej Agnieszki Smołuchy-Sładkowskiej: Duma i pamięć. Medale kondotierów w Quattrocento Włochy. Kraków 2022.---**

Autorka ma całkowitą rację, kiedy pisze, że sztuka medali portretowych jest ciągle marginalizowana w badaniach. Faktycznie, występują adekwatne publikacje dotyczące numizmatyki, w szczególności medali Renesansu, które zostały skompilowane przez autorkę z ogromną wiedzą. Pomimo tego, medalom Renesansu, a jeszcze bardziej kondotierom poświęcono zbyt mało uwagi w ujęciu czysto ilościowym. Zakres ten obejmuje ogólnie badania dotyczące określonych grup społecznych oraz ich kultury związanej z medalami, które są badane przez tylko jedną (niepublikowaną) rozprawę z 1997 r. (Luciano: Medals of Women from the Italian Renaissance Courts [Medal kobiet z włoskich dworów renesansowych], nota 13). Jest to jeszcze bardziej godne ubolewania, ponieważ recenzowana rozprawa pozwala nam ujrzeć potencjał wiedzy ukrytej w tych istotnych obiektach wspomnień.---

W zwięzłym wprowadzeniu autorka prezentuje zarys nielicznych badań i uściśla przedmiot jej badania. Ma zamiar przeprowadzić badania dotyczące medali kondotierów w latach 1438-1495 we Włoszech. Rok 1495 ma związek z bitwą pod Fornovo, która miała wyznaczać koniec systemu kondotierów. Autorka chce zbadać ikonografię, sposób pozowania modeli, znaczenie polityczne medali oraz interesy patronów. Należy dodać, że recenzowana praca ogranicza się do północnych Włoch. Nie jest to powód do zastrzeżeń, jednak można mieć zastrzeżenia do braku uzasadnienia. Następnie autorka kontynuuje wprowadzenie z ogólnym zarysem historii naukowej numizmatyki, następnie przechodzi do historii medali kondotierów, wcześniejszych badań nad nimi oraz ogłoszonych odkryć. Później znajdujemy ekskursus dotyczący medalu, historii produkcji i odbioru od czasów antyku, jego historię związaną z kolekcjonowaniem i funkcją oraz zainteresowaniem syntezą obrazu i pisma. W przypadku Renesansu należy zawsze skupić się na Pisanello, jako pionierze wczesnej sztuki medalierskiej. Następnie główny temat stanowi historia i biografie kondotierów. Pierwszy punkt kulminacyjny został osiągnięty dzięki Sir Johnowi Hawkwoodowi, dotyczył on w szczególności zagranicznych najemników i, jak powszechnie wiadomo, został wprowadzony do historiografii przez „Cultur der Renaissance" (1860) Burckhardta w specjalny i wyidealizowany sposób, jako punkt orientacyjny w rozwoju indywidualizmu. W rozdziale dotyczącym historii kondotierów autorka podkreśliła ich rolę społeczną oraz ich dyspozytyw starożytnych dowódców, którzy byli tak samo konstytutywni dla budowania historii poprzez medale, jak sami kondotierzy jako patroni.---

Universität Innsbruck, Innrain 52d, A-6020 Innsbruck---
Telefon: +43 512 507-44233 • Mobil: +43 664 75020182 • Fax: +43 512 507-44299---
E-Mail: Philipp.Zitzlsperger@uibk.ac.at---

1---

*[Koniec pierwszej strony dokumentu]*

Rozdział II prezentuje szczegółową rekonstrukcję medali kondotierów. Jej początek stanowią medale Carrara, które znalazły swoje środowisko odbiorców sztuki antycznej w kręgu Francesco Petrarki. W związku z tym wczesne kolekcje medali z XIV i XV wieku, które dotarły aż do Paryża, są również brane pod uwagę. Pionierami dużych medali byli między innymi Pisanello i Filarete z jego serią cesarzy rzymskich. W prezentowanych przykładach cnoty wojskowe zawsze są widoczne na ikonograficznym pierwszym planie. Na koniec pojawia się ważne uświadomienie sobie, że kondotierzy mieli decydujący wpływ na wczesny rozwój medalu portretowego. Następnie występuje efektowne porównanie trzech medali Pisanello, które kontrastują przeciwników: Visconti przeciwko Piccinino i Sforzie. Typologicznie, są one podobne. Jednak autorka podkreśla przede wszystkim subtelne różnice, które jednakże ostatecznie w oczywisty sposób stanowią zgodną ikonografię przeciwników. Niestety, znaczenie przedstawionych ubiorów pozostaje w znacznym stopniu nieuwzględnione. Mogłoby ono dostarczyć dodatkowych dowodów dla interpretacji, która w pozostałych aspektach jest przekonująca.---

Kolejne rozdziały mają podobną strukturę, w pierwszej kolejności omówienie kontekstu historycznego osób przedstawionych na medalach, historia osoby, a następnie przejście do konkretnych dzieł sztuki. Obejmują one medale Sforza, jako potwierdzenie ich własnej siły, włącznie z, między innymi, imponującym portretem Francesco I Sforzy w profilu trzy-czwarte. Dodatkowo występują również medale Sigismonda Malatesty wykonane przez Pisanello, trudności z przypisaniem oraz określeniem daty dzieł Matteo de'Pastiego; dalej medale dla Federico da Montefeltro wykonane przez Paolo da Ragusę w okresie neapolitańskim lub przez Gianfrancesco Enzola da Parma w okresie Urbino. Następnie przedstawiono badania dotyczące medali dla kondotierów Sforzów, gdzie specjalne zainteresowanie wzbudza Pier Maria Rossi, ponieważ wprowadził on medal jako technikę kulturalną na dwór rok przed Sforzami i zlecił to Enzoli, który jest znany z prezentowania budynków (medale fundowane) na rewersie. Medale przedstawiające Gianfrancesco Pallavicino lub Roberto di Sanseverino prezentują Pallas Athenę lub Victorię na rewersie. Medale kondotierów były również szeroko rozpowszechnione w środkowych Włoszech. Jednak kwestia dlaczego wydaje się, że ta technika kulturalna nie dotarła do południowych Włoch nie została dodatkowo sproblematyzowana, ponieważ ogląd ponownie przenosi się na północ, do Bolonii i Serenissimy, gdzie pojawia się Colleoni, jako przedstawiciel nowej sprawiedliwości.---

Medal Colleoni jest istotny ze względu na jego enigmatyczność, która wywołała wiele interpretacji do których autorka przekonująco dodaje aluzyjne odwołanie do Aleksandra-Heraklesa. Rozdział dotyczący Colleoni osiąga najwyższy poziom naukowy rozprawy, po nim następuje rozdział dotyczący Este z pięcioma medalami. Pracę kończy rozdział dotyczący Gonzagi, którego niewiarygodnie wysokiej jakości medal Francesco II Gonzagi („Liberator of Italy" [Wyzwoliciel Włoch]), który wyszedł spod ręki Sperandio di Bartolommeo Savelliego symbolizuje rycerskość jak żaden inny. W czasach „ostatniego rycerza", Cesarza Maksymiliana, medale Gonzagi ponownie przywołują gasnącą rycerskość jako cnotę kondotierów w aranżacji zbroi bojowej. W zakończeniu obejmującym 20 stron zostają wyciągnięte wnioski oraz wszystkie rodzaje i cechy specjalne zostają ponownie podsumowane. W tym miejscu mogłyby zostać mocniej wyeksponowane metodologiczne i naukowe korzyści uzyskane dzięki badaniom dotyczącym medali kondotierów.---

Ogromnym atutem pracy jest wiedza koneserska z jaką autorka oprowadza nas po świecie medali Renesansu. Pomimo faktu, że koncentruje się ona na medalach kondotierów, uwzględniła również wiele innych medali i monet, aby przedstawić istotne porównania. W tym celu wprowadza ona w każdym przypadku najważniejszą i najnowszą literaturę naukową, omawia ją i uzupełnia własnymi ustaleniami. Stanowią one największe zalety rozprawy dotyczące numizmatyki. Jednak w przypadku publikacji warto byłoby również wiedzieć jakie korzyści wnosi praca w aspekcie historii sztuki. We wprowadzeniu do rozprawy nie jest wyraźnie wyjaśnione czy jest to wnikliwy wkład do numizmatyki jako nauki, czy również wkład do historii sztuki jako nauki i jej metodologii, np. badania dotyczące portretów. W tym miejscu czytelnik czasem zastanawia się w którym kierunku zmierzają rozważania. W każdym razie potencjał w zakresie badań portretów, tj. metodologiczny i historyczny wkład, jaki medale mogłyby generalnie wnieść do badań nad portretami, nie jest w pełni wykorzystany.---

Universität Innsbruck, Innrain 52d, A-6020 Innsbruck---
Telefon: +43 512 507-44233 • Mobil: +43 664 75020182 • Fax: +43 512 507-44299---
E-Mail: Philipp.Zitzlsperger@uibk.ac.at---



*[Koniec drugiej strony dokumentu]*

W związku z tym ocenianie medalu w służbie dyplomatycznej wyłącznie jako obiektu figuratywnego jest w pewnym stopniu zbytnim uproszczeniem. Brakuje tutaj w szczególności ikonografii materiałowej medalu, o której autorka nie wypowiedziała się. Jednak należy pamiętać, że medale przechodziły z rak do rąk, były używane jako hand-flatterer i były przeważnie wykonane z metali, szczególnie z brązu. Od czasów Arystotelesa w szczególności brąz był metalem, który był uznawany za posiadający specjalną witalność, ponieważ niesie ogień życia (przez proces topienia metalu), jak wyjaśnił to Cellini (cyt. Cole, Michael Wayne: Cellini and the Principles of Sculpture, Cambridge 2002). Dodatkowo, występuje kontakt portretu, odbiór zmysłem dotyku, który był wyjątkowo ważny dla estetyki Renesansu. Skutkiem tego medal portretowy to coś więcej niż tylko ponowna prezentacja. Jest to raczej forma prezentacji, inscenizacja obecności fizycznej osoby pozującej. Ten istotny aspekt estetyki historii percepcji zdecydowanie powinien zostać rozważony jako materiał do publikacji. W innym przypadku numizmatyka pozostanie zamknięta z antykwarycznej historii sztuki, która klasyfikuje medal wyłącznie jako przedmiot wymiany o reprezentacyjnym charakterze, co może zostać uznane za niedocenienie z perspektywy wczesno-nowożytnej.---

Dla tematyki medali portretowych kondotierów konieczna byłaby staranna analiza przedstawionych ubiorów. Jako dodatek do zbroi osoby przedstawionej na portrecie, nakrycie głowy (np. Francesco I Sforza, Niccolò Piccinino lub Filippo Maria Visconti) często pozostaje niezauważone mając na względzie jego znaczenie. Jednak połączenia związane z doborem wojskowych i cywilnych części garderoby mają zasadnicze znaczenie dla interpretacji porównawczej symboliki różnych, czasami antagonistycznych, medali. W szczególności pewien zakres wiedzy fachowej w zakresie współczesnych i antycznych zbroi stanowiłby ważny wkład w recenzowanej pracy (cf. Zitzlsperger, Philipp: Kleiderbilder und die Gegenwart der Geschichte. Gattungsübergreifende Überlegungen zum Verhältnis von Personaldenkmal, Historienbild und der Kleidung in der Kunst. W: David Ganz/Marius Rimmele (Hg.): Kleider machen Bilder. Vormoderne Strategien vestimentärer Bildsprache. Emsdetten/ Berlin 2012 (Textile Studies, 4), S. 117-138). Interesujące byłoby również postawienie pytania dlaczego, na przykład, Federico da Montefeltro pojawia się na różnych medalach czasem z nakryciem głowy, a czasem bez niego lub dlaczego, szczególnie Gianfrancesco Pallavicino, nie jest widywany w zbroi lecz w ubiorach cywilnych, co zostało przeoczone na str. 214. Niccolò d'Este również pojawia się cztery razy na pięciu medalach Este bez nakrycia głowy i w ubiorze cywilnym nawet, jeżeli ubranie jest rozpoznawalne tylko u podstawy szyi. Jednak im mniej coś jest rozpoznawalne, tym większe jego znaczenie. Niestety, autorka nie jest również zainteresowana charakterystyczną brodą Gonzagi, jako nośnikiem znaczeń. Generalnie, znaczenie ubioru i stylu uczesania na obrazie jest niedoceniane w badaniach w zakresie historii sztuki. Jednakże istnieją obszerne publikacje, między innymi niżej podpisanego recenzenta, które upominają się o zagadnienia historii sztuki związane z ubiorem, szczególnie w badaniach dotyczących portretów.---

Należałoby również być może być ostrożnym w odniesieniu do pewnych topoi w przypadku publikacji rozprawy, takich jak stwierdzenie, że propagowanie władcy przy użyciu monet działało szczególnie dobrze, ponieważ mogły one trafić w ręce wielu osób. Jeżeli byłaby to prawda, postęp Unii Europejskiej jako unii wartości postępowałby znacznie szybciej niż wynika to z naszych aktualnych doświadczeń, ponieważ euro, jako wspólna waluta, trafia do rąk wielu osób. Jego wpływ na postawy obywateli Europy jest prawdopodobnie mały lub nieskuteczny. Tego rodzaju porównania są oczywiście niewłaściwe. Zostały one tutaj wspomniane tylko w sposób ironicznie-polemiczny. Jednak w przypadku monety renesansowej nie można po prostu postulować tego rodzaju twierdzeń bez przedstawienia odpowiednich dowodów. Podobnie w przypadku frazesu dotyczącego memoriów, zacytowanego na str. 248 za Vasarim: „aby zachować w pamięci i kultywować sławę wybitnej postaci, aby inspirować innych". Jednakże od pewnego czasu w badaniach dobrze wiadomo, że memoria są zorientowane tak samo retrospektywne jak prospektywnie. Zadaniem memoriów nie jest tylko przypominanie o zapamiętanej osobie, lecz również służenie całej rodzinie oraz przede wszystkim potomkom – zachowanie klanu i jego statusu. Jednak to jest specyfika topoi: często powtarzane, zostają uznane za fakty i w końcu stają się budulcem mitów.---

Universität Innsbruck, Innrain 52d, A-6020 Innsbruck---
Telefon: +43 512 507-44233 • Mobil: +43 664 75020182 • Fax: +43 512 507-44299---
E-Mail: Philipp.Zitzlsperger@uibk.ac.at---



*[Koniec trzeciej strony dokumentu]*

Podsumowując, praca wywiera duże wrażenie bogatą wiedzą w zakresie numizmatyki, lecz również generalnie historii sztuki. Autorka zawsze uwzględnia inne rodzaje sztuki w odniesieniu do protagonistów oraz dodatkowo – należy to szczególnie podkreślić i pochwalić – napisała historię sztuki kondotierów, która jest skondensowana w medalach portretowych. Wyniki zostały przedstawione w sposób bardzo profesjonalny i przyjazny dla czytelnika w części tekstowej oraz w trzech rozdziałach z ilustracjami, jeden z nich stanowi doskonale zaprojektowany rozdział katalogowy.---
Metodologicznie praca poświęca mało uwagi kwestiom bieżącym z zakresu historii sztuki i sztuk wizualnych: ikonografia materiałowa, historia sztuki związana z ubiorem lub kwestie dotyczące praktyk wizualnych nie zostały omówione w pracy, chociaż mogłyby pomóc wyjść z cienia badaniom dotyczącym medali. Pomimo tego, jest to rozprawa wywierająca duże wrażenie ze względu na ogromną ilość materiału.---

Proponuję przyznanie rozprawie oceny **magna cum laude** (bardzo dobra).---

*[Podpis]*

Universität Innsbruck, Innrain 52d, A-6020 Innsbruck---
Telefon: +43 512 507-44233 • Mobil: +43 664 75020182 • Fax: +43 512 507-44299---
E-Mail: Philipp.Zitzlsperger@uibk.ac.at---



*[Koniec czwartej (ostatniej) strony dokumentu]*

Ja, Jacek Stępak, wpisany na listę tłumaczy przysięgłych Ministra Sprawiedliwości pod numerem TP/2969/05, zaświadczam zgodność niniejszego tłumaczenia z okazanym mi dokumentem (skan oryginału) w języku angielskim. Dokument zawiera 14.777 znaków, tj. 14 stron tłumaczenia (§ 8 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 roku).

Kraków, dnia 9 stycznia 2023 roku. Numer w Repertorium: 12/2023.

Tłumacz Przysięgły
mgr Jacek Stępak

TŁUMACZ PRZYSIĘGŁY JĘZYKA ANGIELSKIEGO NR TP/2969/05